

07.06.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1554
Toplantı Tarihi/Sayısı : 30.5.2023/206
Karar Numarası : 2023/465
Başvuran : N. B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın Jean Monnet Bursu programı kapsamında aylıklı izin talebinin 40 yaşını doldurmuş olması sebebiyle reddedilmesinin ayrımcılık yasağının ihlali olduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünde Avrupa Birliği Uzmanı olarak görev yaptığını,

b. 6/6/2022 tarihinde Jean Monnet Bursunu kazandığını ve durumu çalıştığı Kurumunun Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğüne aktardığını,

c. Yabancı dil belgesi geçerli olmadığı için Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından uluslararası bir belge sunulması talep edildiği ve yaş konusunda da bir sıkıntının olmadığı sözlü şekilde bildirildiğini,

ç. Yabancı dil belgesi için TOEFL sınavına girdiğini, Kurumuna sunduğunu ve daha sonra aylıklı izin talebinde bulunduğunu,

d. Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünce 12/8/2022 tarihinde tarafına iletilen e-posta aracılığıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının görüşü üzerine Jean Monnet Bursunun dış burs kapsamında değerlendirildiğini, dış bursa dayanılarak aylıklı izin talep ettiği tarih aralığında 40 yaşını doldurması sebebiyle talebinin reddedildiğini öğrendiğini,

e. 21/1/1974 tarihli ve 7/7756 sayılı Yetiştirilmek Üzere Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında yabancı ülkelere gönderilecek devlet memurları için 40 yaş şartının arandığını ve aynı Yönetmelik kapsamında 40 yaş altına aylığın üçte ikisi verilirken 40 yaş üstüne verilmemesinin makul gerekçesi olmadığını,

f. 35 yaşında uzman yardımcısı olarak çalışmaya başlayan bir kişinin 3 yıl sonrasında uzman olduğu ve yaşının 38 olacağı varsayıldığında personelin kariyerini ilerletmek için Jean Monnet Bursuna başvurup

aylıklı izin talebinde bulunması için aynı Yönetmelik'e göre 2 yılı kalacağını,

g. Jean Monnet Bursu sınav başvurusu için yaş şartı aranmadığını, hayat boyu öğrenmenin her alanda geçerli olduğunu, kariyer mesleklerinde ise sürekli kendini geliştirmenin esas olduğunu ve bu kapsamda mezkûr Yönetmelik'in ilgili maddesinin günümüz koşullarına göre geçerliliğini yitirdiğini,

ğ. Jean Monnet Bursu kapsamında vize giderleri, uçak bileti gibi masraflar için 3.000 €, İngiltere için aylık 1.550 € harçlık ve 20.000 € okul ücretinin karşılandığını,

h. Başvuru dilekçesine eklediği okul ve sınav başvuru ücreti, uçak bileti ücreti ve annesiyle birlikte yaşadığı için kira ve fatura masrafları olduğunu, maddi açıdan zorlandığını iddia etmekte ve gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Jean Monnet Bursunu kazanması sonrasında aylıklı izin talebinde bulunduğunu,

b. Yetiştirilmek Amacıyla Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik'in "*Aranılacak Şartlar*" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; "*Kontenjanın kullanılacağı yılın son günü itibarıyla, Dışişleri Bakanlığının bildiri üzerine uluslararası kurum ve kuruluşlara gönderilecekler ile öğrenim veya ihtisas yapacak Devlet memurları için 40, diğerleri için 50 yaşını tamamlamamış olmak*" hükmü yer aldığı,

c. 22/1/2009 tarihli ve 27118 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Personelinin Yetiştirilmek Amacıyla Yurtdışına Gönderilmeleri Hakkında Yönetmelik'inin "*Yetiştirilmek amacıyla yurt dışına gönderilecek personelde aranacak şartlar*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (7) numaralı alt bendinde; "*40 yaşını tamamlamamış olmak*" hükmü yer aldığı,

ç. Bu kapsamda söz konusu burs programı hakkında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığından görüş alındığını, Başkanlığın 14/6/2022 tarihli ve ... sayılı yazısında Jean Monnet Bursu için, Yetiştirilmek Amacıyla Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin dikkate alınması gerektiğinin bildirdiğini,

d. Yetiştirilmek Üzere Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik'in "*Aylık*" başlıklı 12'nci maddesinin (b) fıkrasının ikinci bendinde, "*...Kurumlarınca dış burslara dayanılarak, Bakanlar Kurulunca kurumlar itibarıyla belirlenen kontenjan haricinde gönderilmiş olanlara, her türlü ödemeler dâhil yurt içi aylığının kanuni kesintilerden sonra kalan net tutarının %60'ı ödenir.*" hükmü yer aldığı,

e. Başvuranın 19/9/2022 ile 18/9/2023 tarihleri arasında aylıklı olarak izin talebinde bulunduğunu,

f. Başvuranın 26/6/1982 tarihinde doğduğu, 26/6/2022 tarihinde 41 yaşından gün aldığı, mezkûr Yönetmelik'in 6'ncı ve 12'inci maddeleri kapsamında söz konusu burs programı çerçevesinde kontenjanın kullanılacağı 31/12/2022 tarihi itibarıyla yaş şartını taşımadığı gerekçesiyle başvuranın aylıklı izin talebinin reddedildiğinin kendisine bildirildiğini,

g. Sonraki süreçte başvuranın bir yıl ücretsiz izne ayrılma talebinde bulunduğunu ve izne ayrıldığını ifade etmekte ve yapılan işlemlerin hukuka aykırılığının bulunmadığını belirtmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca muhataptan alınan cevap, görüşü alınmak üzere başvurana iletilmiş ve yazılı görüşü talep edilmiştir. Başvuran yazılı görüş talebine herhangi bir yanıt vermemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şu şekildedir: "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesine göre:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (...)"

7. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasına göre;

"Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar."

8. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" le görevli olduğu düzenlenmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında "Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmü bulunmaktadır. Somut olayda başvuran, Jean Monnet Bursunu kazanması sebebiyle aylıklı izin talebinde bulunduğunu ancak aylıklı izin talebinin 40 yaşını doldurması sebebiyle reddedilmesinin yaş temelinde ayrımcılık yasağının ihlali olduğunu ileri sürmektedir. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

10. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. Bu kapsamda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesine göre: "Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi

herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir.”

11. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)’nin 14’üncü maddesine göre; *“Bu Sözleşme ’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”*

12. Anayasa Mahkemesi (AYM), *“Yasal düzenlemeler yapılırken, yasanın kapsamına girebilecek kişiler, varlıklar ve olgular yönünden bir takım sınıflandırmalar yapılması ve buna bağlı olarak sözü edilen kişi, varlık veya olgulardan hangilerinin bu düzenlemelerin kapsamına dâhil edileceği noktasında karar verilmesi kaçınılmazdır. Sorun, sözü edilen bu sınıflandırmaların hangi durumlarda haklı görülebileceğidir. Kanunların, eşitlik ilkesine aykırı olmadığını söyleyebilmek için, sınıflandırmanın anlaşılabilir bir farklılığa dayanması, sınıflandırmanın kanunun amacıyla ilişkili, akla uygun ve adil olması, nedensiz, haksız, keyfi olmaması gerekir.”* ifadesiyle makul ve nesnel gerekçelerin varlığı halinde farklı muamelenin ayrımcılık yasağının ihlali sayılmayacağını belirtmiştir (AYM, E. 2006/159, K. 2010/47, 24.03.2010).

13. Somut olay kapsamında ileri sürülen hususlar 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Yetiştirilmek Üzere Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik’te düzenlenmiştir. 657 sayılı Kanun’un *“Bilgilerini artırmak üzere dış memleketlere gönderilme”* başlıklı 78’inci maddesi şu şekildedir:

“Mesleklerine ait öğrenimini bitirerek Devlet memurluğuna alınmış ve asli memur olarak atanmış olanlardan mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak üzere dış memleketlere:

a) Kurumlarınca açılacak seçme veya yarışma sınavlarında başarı gösterenlere,

b) Dış burslara dayanılarak gönderilenlere,

İki yıla kadar ayrılma müsaadesi verilebilir.(...)”

14. Yetiştirilmek Üzere Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik’in *“Aranılacak Şartlar”* başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi şöyledir: *“Kontenjanın kullanılacağı yılın son günü itibarıyla, Dışişleri Bakanlığının bildirmesi üzerine uluslararası kurum ve kuruluşlara gönderilecekler ile öğrenim veya ihtisas yapacak Devlet memurları için 40, diğerleri için 50 yaşını tamamlamamış olmak,”*

15. Mezkûr Yönetmelik’in *“Aylık”* başlıklı 12’nci maddesinin (b) fıkrası ise şöyledir:

“b) Kurumlarınca dış burslara dayanılarak,

1) Bakanlar Kurulunca kurumlar itibarıyla belirlenen kontenjan kapsamında gönderilmiş olanlara, burs miktarının gittikleri ülkede sürekli görevle bulunan ve dokuzuncu derecenin birinci kademesinden aylık alan meslek memurlarına ödenmekte olan yurtdışı aylığının 2/3’ünden az olması kaydıyla, aradaki bu fark ile her türlü ödemeler dâhil yurtiçi aylığının kanuni kesintilerden sonra kalan net tutarının %60’i.

2) Bakanlar Kurulunca kurumlar itibarıyla belirlenen kontenjan haricinde gönderilmiş olanlara, her türlü ödemeler dâhil yurt içi aylığının kanuni kesintilerden sonra kalan net tutarının %60’i ödenir.

c) *Şahsen özel burs sağlayanlara sadece aylıksız izin verilir.* ”

16. Başvuruya konu olay kapsamında muhatap tarafından Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığından görüş alındığı, Başkanlığın görüş yazısında 657 sayılı Kanun’un 78’inci maddesi kapsamında Jean Monnet Bursunun dış burs kapsamında değerlendirilmesi ve bu kapsamda Yetiştirilmek Üzere Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

17. İlgili mevzuat hükümleri ve Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı yazısı birlikte ele alındığında Jean Monnet Bursu programı kapsamında yürütülecek işlemlerde dış burs hükümlerinin uygulanacağı görülmektedir. Dış burs kapsamında kullanılacak kontenjanın yılın son günü itibarıyla devlet memurları için 40 yaşını tamamlamamış olmak şartı arandığı, şartları taşıyan bursiyerlere her türlü ödemeler dahil yurt içi aylığının kanuni kesintilerden sonra kalan net tutarının %60’ının ödeneceği anlaşılmaktadır. Dış burs kapsamında bursiyerlerin şartları taşımaması halinde ise mezkûr Yönetmelik’in 12’nci maddesinin şahsen özel burs sağlayanlara sadece aylıksız izin verilir hükmüne göre işlemlerin yürütülebileceği değerlendirilmiştir.

18. Kanunların uygulanmasını sağlamak üzere idareler tarafından kanunların sınırları içerisinde kalmak ve uygun olmak şartıyla düzenleyici işlemler çıkartılabilecek ve buna göre işlemler yürütülebilecektir. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin konularda temel esaslar, ilkeler ve genel çerçeve kanunla belirlendikten sonra uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususların yürütme organınca değinilen adlar altında çıkarılacak düzenleyici işlemlerle tanzim edilmesi mümkündür (AYM, E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015). Bu kapsamda hukuk devletinin temel ilkelerinden olan belirlilik ilkesine göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekmektedir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey; yasadan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2013/67, K.2013/164, 26/12/2013).

19. Somut olay kapsamında muhatap tarafından başvuranın talebine, Yetiştirilmek Amacıyla Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükümleri kapsamında işlemler yapıldığı anlaşılmaktadır. Mezkûr Yönetmelik’in 6’ncı maddesine göre devlet memurları için belirlenen 40 yaş şartını doldurmamış olmak şartı 27/4/2015 tarihli ve 2015/7682 Karar sayılı yapılan değişiklikle yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda başvuranın ilgili burs programına başvurduğu zaman aralığında aylıklı izin talebi için aranan yaş şartı geçerliliğini korumakta ve başvuranın da bu yaş şartını öngörerek ilgili işlemleri yürütmesi beklenmektedir. Bununla birlikte mezkûr Yönetmelik’teki yaş şartının dış burs programında aylıklı olarak izne ayrılmak için belirlendiği, şartları taşımayan bursiyerlerin ise aylıksız olarak izne ayrılabilceği ve bu kapsamda yurtdışında görevlendirilmesinin önünde engel teşkil etmediği anlaşılmaktadır. Tüm bu gerekçeler kapsamında söz konusu yaş sınırlamasının hukuk devletinin temel

ilkelerinden olan belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesine aykırı olmadığı ve meşru amaç taşıdığı, başvuran bakımından yaş temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

30/5/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi